

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ»

Змістовий модуль «ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

для студентів

спеціальності: 012 «Дошкільна освіта»

освітнього рівня: перший (бакалаврський)

освітньої програми 012.00.01 Дошкільна освіта

Київ-2023

Розробник:

Редько С.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Редько С.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол від 07 вересня 2023 року №2

Завідувач кафедри

 Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 012.00.01

Дошкільна освіта

___ . ___ . 2022 р.

Гарант освітньої програми _____

Олена ПОЛОВІНА

Робочу програму перевірено

___ . ___ . 2022 р.

Заступник декана _____

Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (_____), «__» ___ 20 ___ р., протокол №__

на 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (_____), «__» ___ 20 ___ р., протокол №__

на 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (_____), «__» ___ 20 ___ р., протокол №__

на 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (_____), «__» ___ 20 ___ р., протокол №__

Розробник:

Редько С.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Редько С.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол від 07 вересня 2023 року №2

Завідувач кафедри

 Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 012.00.01

Дошкільна освіта

___ . ___ . 2022 р.

Гарант освітньої програми

 Олена ПОЛОВІНА

Робочу програму перевірено

9 . 09 . 2022 р.

Заступник декана

 Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), «__» __20__ р., протокол №__

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), «__» __20__ р., протокол №__

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), «__» __20__ р., протокол №__

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____), «__» __20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни «Психологія: педагогічна психологія»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Модуль «Педагогічна психологія»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4 (120)	
Курс	II	II
Семестр	III	III
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	41	104
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета і завдання модуля «Педагогічна психологія»

Мета навчальної дисципліни - сформувати у майбутніх фахівців уявлення про психологічні закономірності, характеристики, етапи, умови і критерії успішного протікання процесів засвоєння дітьми знань, моральних норм та принципів, формування їх світогляду та переконань.

Завдання дисципліни

Полягають у формуванні у студентів:

- здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (КЗ-3).
- здатності забезпечувати якість виконуваних робіт: планувати, складати прогнози та передбачати наслідки власної професійної та інноваційної діяльності (КЗ-5).
- здатності до міжособистісної взаємодії (КЗ-6).
- здатності до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага) (КС-2).
- здатності до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі) (КС-4)
- здатності до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими (КС-5).
- здатності до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку (КС-9).
- уміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомимиз універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням (КС-10.).
- здатності до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу (КС-16.).

3. Результати навчання за дисципліною

Студент має:

- розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження

до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку (ПР-01);

- розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій (ПР-02);

- розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребам (ПР-03);

- розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку (ПР-04);

- здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти (ПР-05);

- встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами (ПР-06);

- планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності (ПР-07);

- вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням (ПР- 08);

- розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти. (ПР-09);

- бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ПР-10);

- здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю (ПР-13);

- визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно- історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико- естетичні цінності (ПР-15).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						
		Аудиторна:					Самостійна	Підсумковий контроль
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульний контроль		
Змістовий модуль 1. Основи до педагогічної психології								
1. Педагогічна психологія як наука і навчальна дисципліна	6	2	2				2	
2. Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у виховній роботі з дітьми дошкільного віку	8	2		2			4	
3. Психологічні особливості та загальні закономірності процесів навчання та учіння дошкільника як складника інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку	9	2			2		5	
Модульний контроль	2					2		
Разом	25	6	2	2	2	2	11	
Змістовий модуль 2. Психологія розвитку особистості дошкільника в закладі дошкільної освіти								
4. Психологічні особливості формування особистісної компетентності у дітей дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО	9	2	2		2		3	
5. Психологічні особливості формування ігрової компетентності у дітей дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО	7	2		2			3	
6. Зрілість особистісних якостей та психічних процесів дітей дошкільного віку як показник їхньої готовності до навчання у початковій школі	8	2		2			4	
Модульний контроль	2					2		
Разом	26	6	2	4	2	2	10	
Змістовий модуль 3. Психологічний зміст освітнього середовища ЗДО								
7. Методи і методики психолого-педагогічних досліджень дітей в освітньому процесі ЗДО	7	2	2				3	
8. Психологічні особливості співпраці ЗДО із сім'ями вихованців	8	2			2		4	
9. Психологічні умови виховання дітей дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку	9	2		2	2		3	
Модульний контроль	2					2		
Разом	26	6	2	2	4	2	10	
Змістовий модуль 4. Психологічний аспект особистісно-професійної підготовки вихователя ЗДО								
10. Психологічна характеристика особистості майбутнього фахівця з дошкільної освіти	7	2	2				3	
11. Психологічна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти	9	2		2	2		3	
12. Психологічні особливості взаємодії учасників освітнього процесу ЗДО	10	2		2	2		4	
Модульний контроль	2					2		
Підготовка та проходження контрольних заходів	15							15
Разом	43	6	2	4	4	2	10	
Усього	120	24	8	12	12	8	41	15

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						
		Аудиторна:					Самостійна	Підсумковий контроль
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульний контроль		
Змістовий модуль 1. Основи до педагогічної психології								
1. Педагогічна психологія як наука і навчальна дисципліна	11	2					9	
2. Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у виховній роботі з дітьми дошкільного віку	10						10	
3. Психологічні особливості та загальні закономірності процесів навчання та учіння дошкільника як складника інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку	12		2				10	
Разом	33	2	2				29	
Змістовий модуль 2. Психологія розвитку особистості дошкільника в закладі дошкільної освіти								
4. Психологічні особливості формування особистісної компетентності у дітей дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО	10	2					8	
5. Психологічні особливості формування ігрової компетентності у дітей дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО	8						8	
6. Зрілість особистісних якостей та психічних процесів дітей дошкільного віку як показник їхньої готовності до навчання у початковій школі	11			2			9	
Разом	29	2		2			25	
Змістовий модуль 3. Психологічний зміст освітнього середовища ЗДО								
7. Методи і методики психолого-педагогічних досліджень дітей в освітньому процесі ЗДО	10	2					8	
8. Психологічні особливості співпраці ЗДО із сім'ями вихованців	10			2			8	
9. Психологічні умови виховання дітей дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку	9						9	
Разом	29	2		2			25	
Змістовий модуль 4. Психологічний аспект особистісно-професійної підготовки вихователя ЗДО								
10. Психологічна характеристика особистості майбутнього фахівця дошкільної освіти	8						8	
11. Психологічна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти	10			2			8	
12. Психологічні особливості взаємодії учасників освітнього процесу ЗДО	11				2		9	
Разом	29			2	2		25	
Підготовка та проходження контрольних заходів	15							15
Усього	120	6	2	6	2		104	15

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ОСНОВИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Педагогічна психологія як наука і навчальна дисципліна

Предмет, завдання та сучасний стан розвитку педагогічної психології. Основні проблеми у педагогічній психології. Структура педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Єдність педагогічної та вікової психології. Основні історичні етапи становлення педагогічної психології як науки. Принципи і методи дослідження у педагогічній психології. Понятійно-категоріальний апарат педагогічної психології.

Основні поняття теми: психологія педагогічна, онтогенез, філогенез, психічний розвиток, метод дослідження.

Рекомендовані джерела:

Основні: [1,2,3,4,5,8,9]

Додаткові: [3,4,6]

Тема 2. Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у виховній роботі з дітьми дошкільного віку

Поняття «розвиток» у педагогічній психології. Психічний розвиток дитини в онтогенезі та його загальні закономірності. Біологічні передумови психічного розвитку (спадковість, вроджені задатки та дозрівання нервової системи). Роль діяльності та спілкування у психічному розвитку людини. Поняття періоду психічного розвитку. Сенситивні періоди в розвитку та вікові кризи. Необхідність знань вікових та психологічних особливостей дитини для вихователя. Основні теорії психічного розвитку людини. Практичне застосування теорій психічного розвитку у педагогічній роботі з дітьми дошкільного віку.

Основні поняття теми: вік, біологічний вік, психологічний вік, ріст, дозрівання, диференціація, наuczіння, імпринтинг, соціалізація, нерівномірність, сенситивний період, вікова криза, спадковість, зовнішні впливи, підкріплення, асоціації, свідоме, несвідоме, стадія психічного розвитку, ідентичність, інтеграція, адаптація, соціальна ситуація розвитку, новоутворення, криза, навчання, зона актуального розвитку, зона найближчого розвитку, інтеріоризація, провідна діяльність.

Рекомендовані джерела:

Основні: [1,2,3,4,5,8,9]

Додаткові: [3,4,6]

Тема 3. Психологічні особливості та загальні закономірності процесів наuczіння та учіння дошкільника як складника інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку

Психологічна характеристика поняття «наuczіння». Співвідношення понять «навчання», «учіння» й «наuczіння». Види та рівні наuczіння дошкільників. Психологічні механізми процесів учіння і наuczіння та чинники, що впливають на їх ефективність у дошкільному віці. Учіння як пізнавальна діяльність, його структура. Психологічні особливості процесу засвоєння знань, умінь і навичок дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: «навчання», «учіння», «наuczіння», механізми процесів учіння і наuczіння, засвоєння знань, умінь і навичок дітей дошкільного віку

Рекомендовані джерела:

Основні: [1,2,3,4,5,8,9]

Додаткові: [3,4,6]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 4. Психологічні особливості формування особистісної компетентності у дітей дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО

Єдність розвивальних та навчальних впливів у розвитку особистісної компетентності дітей дошкільного віку. Психолого-педагогічні чинники, що впливають на ефективність розвитку особистісної компетентності (рухова діяльність, ігрова діяльність, мистецька діяльність, комунікативна діяльність, пізнавальна діяльність, побутова діяльність). Залежність навчальних впливів від основних вікових та індивідуальних закономірностей розвитку психічних процесів дитини в умовах розвитку особистісної компетентності. Психологічні прийоми розвитку психічних процесів у дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: наuczіння, імпринтинг, умовно-рефлекторне, оперантне, вікарне, вербальне наuczіння, учіння, навчання, довільність, психічні процеси, увага, сенсорний розвиток, мислення, уява, пам'ять.

Рекомендовані джерела:

Основні: [2, 8, 9]

Додаткові: [1,3,4,6]

Тема 5. Психологічні особливості формування ігрової компетентності у дітей дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО

Психологічна характеристика дитячої гри. Етапи розвитку ігрової діяльності в онтогенезі. Структура дитячої гри. Основні види ігор у дошкільному віці. Роль вихователя у організації ігор дітей у групі закладу дошкільної освіти. Психологічні особливості навчання дошкільників в ігровій формі. Дидактична гра як засіб формування навчальної компетентності дошкільника.

Основні поняття теми: провідна діяльність, гра, предметна гра, сюжетно-рольова гра, ігрові правила, дидактична гра.

Рекомендовані джерела:

Основні: [2, 8, 9]

Додаткові: [1,3,4,6]

Тема 6. Зрілість особистісних якостей та психічних процесів дітей дошкільного віку як показник їхньої готовності до навчання у початковій школі

Психологічні передумови формування у дітей умінь вчитися. Складові та критерії дошкільної зрілості дитини. Роль вихователя у підготовці дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю. Психологічні особливості та умови ефективної мотивації старших дошкільників до майбутнього навчання в школі. Проблеми адаптації дітей до школи. Варіанти розвитку шести- та семирічних дітей. Поняття неуспішності та її причини. Психологічні основи роботи зі старшими дошкільниками щодо запобігання неуспішності та адаптаційних проблем при переході до шкільного навчання.

Основні поняття теми: передумови до шкільного навчання, інтелектуальна готовність, особистісна готовність, мотивація, соціально-психологічна готовність, емоційно-вольова готовність, криза шести-семи років, новоутворення, інтелектуалізація афекту, внутрішня позиція школяра, психологічна готовність до школи, адаптація, проблеми адаптації до школи, шкільна неготовність.

Рекомендовані джерела:

Основні: [2, 3, 4, 8, 9]

Додаткові: [1,3,4,6]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО

Тема 7. Методи і методики психолого-педагогічних досліджень дітей в освітньому процесі ЗДО

Психолого-педагогічні дослідження дітей дошкільного віку в умовах ЗДО. Порівняльний аспект психологічної та педагогічної діагностики дітей дошкільного віку. Принципи підбору діагностичних методів дослідження дітей. Принципи й етичні норми дитячої психодіагностики. Аналіз підходів до класифікації методів психодіагностики. Спостереження та його різновиди. Опитувальні методи діагностики: бесіда, інтерв'ю, анкетування, твір. Контент-аналіз. Тести, їх види та діагностичні можливості. Експериментальне дослідження психіки дитини. Особливості діагностики психічного розвитку дитини. Основні вимоги до процедури діагностики дитини. Методи діагностики сенсорно-перцептивного розвитку дітей дошкільного віку. Методики діагностики основних показників самосвідомості дітей дошкільного віку. Методики збору опосередкованої інформації про особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: педагогічна діагностика, психологічна діагностика, методи дослідження, спостереження, анкетування, інтерв'ю, бесіда, тести, психіка дитини, самосвідомість, сенсорно-перцептивний розвиток.

Рекомендовані джерела:*Основні:* [2, 5, 6, 8, 9]*Додаткові:* [1,3,4,6]**Тема 8. Психологічні особливості співпраці ЗДО із сім'ями вихованців**

Характеристика сім'ї як інституту соціалізації. Соціально-психологічні проблеми стабільності сім'ї. Психологічні особливості сімейних виховних впливів. Типи сімейного виховання. Особливості гендерного виховання у сім'ї. Психолого-педагогічна діагностика дитячо-батьківських стосунків. Умови ефективного сімейного виховання дошкільників. Проблеми виховання дітей у сім'ях «групи ризику».

Основні поняття теми: сім'я, сімейне виховання, гендерні відмінності, дитячо-батьківські стосунки, повна сім'я, неповна сім'я, багатодітна сім'я.

Рекомендовані джерела:*Основні:* [2, 8, 9]*Додаткові:* [1,3,4,6]**Тема 9. Психологічні умови виховання дітей дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку**

Фактори ризику порушень поведінки у дошкільному віці. Порушення поведінки, причинами яких є психологічні і соціальні проблеми. Порушення поведінки, причинами яких є психічні і психофізіологічні розлади (захворювання). Психологічні особливості профілактики та корекції поведінкових порушень дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: поведінка, девіантна поведінка, педагогічна запущеність, соціальна дезадаптація, агресивність, тривожність, гіперактивність, розлади аутистичного спектру.

Рекомендовані джерела:*Основні:* [2, 3, 4, 8, 9]*Додаткові:* [1,3,4,5,6]**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІV. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО****Тема 10. Психологічна характеристика особистості майбутнього фахівця з дошкільної освіти**

Психологічна структура особистості вихователя ЗДО. Психологічні вимоги до особистісних і професійних якостей вихователя. Спрямованість особистості вихователя та мотивація до педагогічної діяльності. Придатність, готовність та включеність як складники відповідності вихователя професійній діяльності. Індивідуальні стилі педагогічної діяльності.

Основні поняття теми: придатність до педагогічної діяльності, готовність до педагогічної діяльності, включеність у педагогічну діяльність, психофізіологічні властивості, особистісні якості, стиль педагогічної діяльності.

Рекомендовані джерела:*Основні:* [2, 3, 4, 5, 6, 8, 9]*Додаткові:* [1,2,3,4,6]**Тема 11. Психологічна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти**

Поняття психологічної та педагогічної культури вихователя. Психологічна грамотність і психологічна компетентність. Шляхи вдосконалення психологічної культури вихователя дошкільного закладу. Організація психологічної самоосвіти вихователя. Саморегуляція психічних процесів вихователя. Аутотренінг у роботі вихователя та його особливості. Розвиток професійної самосвідомості. Рефлексія у діяльності вихователя. Труднощі в роботі вихователя. Кризи професійного розвитку, їх причини та прояви. Синдром професійного

вигорання, його причини та способи подолання.

Основні поняття теми: педагогічна культура, психологічна культура, психологічна грамотність, психологічна компетентність, психологічна самоосвіта, самоконтроль, саморегуляція, аутотренінг, професійна самосвідомість, самопізнання, саморозвиток, професійна криза, емоційне виснаження, синдром професійного вигорання.

Рекомендовані джерела:

Основні: [2, 3, 4, 5, 6, 8, 9]

Додаткові: [1,2,3,4,6]

Тема 12. Психологічні особливості взаємодії учасників освітнього процесу ЗДО

Психологія спілкування. Психологічна характеристика педагогічного співробітництва та спілкування. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія у ЗДО. Основні стилі педагогічного спілкування. Встановлення психологічного контакту між учасниками педагогічного процесу. Роль зворотного зв'язку в спілкуванні. Психологічні особливості професійної взаємодії вихователя з колегами й батьками вихованців. Ускладнення у педагогічному спілкуванні. Смыслові бар'єри у педагогічному спілкуванні та способи їх подолання. Поняття про

конфлікт у психології. Педагогічні ситуації і конфлікти. Особливості конфліктів між учасниками педагогічного процесу у закладі дошкільної освіти. Прямі і непрямі методи вирішення педагогічних конфліктів. Психологічні техніки продуктивного спілкування. Шляхи оптимізації педагогічного спілкування та взаємодії.

Основні поняття теми: спілкування, педагогічне спілкування, взаємодія, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, психологічний контакт, емпатія, соціальна перцепція, стиль педагогічного спілкування, психологічний контакт, смисловий бар'єр, конфлікт.

Рекомендовані джерела:

Основні: [2, 3, 4, 5, 6, 8, 9]

Додаткові: [1,2,3,4,6]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (денна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	1	1	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	1	10	2	20
Лабораторна робота	10	1	10	1	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			76		87		87		98
Максимальна кількість балів/ Коефіцієнт		348/60=5,8							

6.3. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (заочна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	1	1	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	1	10	2	20
Лабораторна робота	10	1	10	1	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			76		87		87		98
Максимальна кількість балів/ Коефіцієнт		348/60=5,8							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Основи до педагогічної психології		
1. Скласти словник термінів педагогічної психології як науки.	2	5
2. Ознайомитися з системами розвиваючого і проблемного навчання; теорією поетапного формування розумових дій; теорією програмованого навчання та іншими сучасними системами у педагогічній психології. Характеристику означених поглядів подати у вигляді порівняльної таблиці.	4	5
3. Написати твір-роздум на тему «Спадковість та соціум як рушійні сили психічного розвитку дитини дошкільного віку».	5	5
Змістовий модуль 2. Психологія розвитку особистості дошкільника в закладі дошкільної освіти		
4. Охарактеризувати співвідношення понять «розвиток» і «навчання» та подати їх у вигляді порівняльної таблиці.	3	5
5. Підібрати комплекс корекційно-розвивальних вправ для активізації пізнавальних процесів у дітей (сприймання, пам'яті, мислення, уваги) на занятті вихователя в закладі дошкільної освіти.	3	5
6. Розробити міні-лекції для батьків старших дошкільників на тему «Особливості підготовки дітей до майбутнього навчання у школі».	3	5
Психологічний зміст освітнього середовища ЗДО		
7. Здійснити порівняльну характеристику педагогічної та психологічної діагностики. Оформити отримані результати в порівняльну таблицю*	3	5
8. Розробити поради вихователям ЗДО щодо психологічних особливостей виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку.	3	5
9. Підібрати тематику психологічних консультацій для батьків з питань виховання дітей дошкільного віку. Розкрити зміст консультації за однією з підібраних тем.	4	5
Психологічний аспект особистісно-професійної підготовки вихователя ЗДО		

10. Створити міні-презентацію на тему «Портрет успішного вихователя ЗДО».	3	5
11. Розробити пам'ятку для вихователів «Профілактика синдрому професійного вигорання у вихователя».	3	5
12. Провести самодіагностику особистісно-професійних якостей студентів-майбутніх вихователів (на основі підбору конкретної психодіагностичної методики).	4	5
Всього:	41	60

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
Розуміння завдання	- робота демонструє точне розуміння завдання	1
	- включені матеріали, що безпосередньо розкривають теми або опосередковані до неї	0,5
	- включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється	0
Повнота розкриття теми	- тема розкрита повністю	1
	- часткове розкриття теми	0,5
	- виконане завдання не відповідає темі	0
Логіка викладу інформації	- логічне й структуроване викладення матеріалу	1
	- порушення логіки й структури викладу	0,5
Креативність	- унікальність роботи, велика кількість оригінальних прикладів, у роботі присутні авторські знахідки	1
	- стандартна робота, не містить авторської індивідуальності	0,5
Культура змістового наповнення відповідей	- орфографічно правильно оформлена робота з точки зору граматики, стилістики	1
	- присутні не грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0,5
	- грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0
Всього		5 балів

Порівняльна характеристика педагогічної та психологічної діагностики

Критерії	Педагогічна діагностика	Психологічна діагностика
Мета		
Організатор		
Місце проведення		
Форма проведення		
Засоби проведення		
Учасники		
Результат		

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у формі комп'ютерного тестування, що охоплює 25 питань з таких категорій, як: аналіз, синтез, використання, знання, оцінювання, розуміння. Тривалість проведення модульного контролю: 60хв. на кожного студента. Максимальна кількість балів: 25 балів. Критерії оцінювання: кожне питання оцінюється в 1 бал.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: комплексний екзамен (вікова та педагогічна психологія).

Орієнтовні питання до екзамену:

1. Вікова психологія як наука.
2. Вік і розвиток як центральні поняття вікової психології.

3. Загальна характеристика теорій психічного розвитку людини.
4. Культурно-історичний напрямок у психології розвитку.
5. Екологічні теорії психічного розвитку.
6. Пренатальний розвиток і період новонародженості.
7. Психічний розвиток дитини у немовлячий період.
8. Психічний розвиток дитини у період раннього дитинства.
9. Психічний розвиток людини у дошкільному дитинстві.
10. Криза 6-7 років і психологічна готовність до школи.
11. Психічний розвиток людини у молодшому шкільному віці.
12. Психічний розвиток людини у підлітковому віці.
13. Психічний розвиток людини у юнацькому віці.
14. Психічний розвиток людини в період молодості..
15. Психічний розвиток людини у період зрілості та старості.
16. Педагогічна психологія як наука.
17. Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у педагогічній роботі з дітьми.
18. Психологічні особливості та загальні закономірності процесів навчання та учіння.
19. Психологічні особливості розвивальних та навчальних впливів вихователя на дітей у дошкільні роки.
20. Гра як психологічна основа формування змісту навчання в дошкільному віці.
21. Своєрідність психологічної підготовки дошкільника до майбутнього навчання в школі.
22. Психологічні особливості виховного впливу дошкільного закладу на розвиток особистості дитини.
23. Психологія виховання дошкільників з порушеннями у поведінці.
24. Проблеми сімейного виховання дітей дошкільного віку.
25. Психологічна характеристика особистості вихователя дошкільного закладу.
26. Оптимізація особистісно-професійного зростання вихователя дошкільного закладу.
27. Синдром професійного вигорання, його причини та способи подолання.
28. Психологічні особливості педагогічного спілкування та співробітництва у закладі дошкільної освіти.
29. Ускладнення у педагогічному спілкуванні.
30. Шляхи оптимізації педагогічного спілкування та взаємодії.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові):

1. Вічалковська Н. К. Педагогічна психологія : методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, факультет психології та соціології, кафедра педагогічної та вікової психології. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 64 с.
2. Педагогічна психологія: дошкільний вік: навч. посіб. для студ. ВНЗ / І.С.Мельник. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – С.58-72
3. Поліщук, В.М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник /В. М. Поліщук//. – 4 те вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2019. – 352 с.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015.340 с.
5. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : Підручник. Київ: Кондор, 2015. 420 с. Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/fond/NOV/new09_2016/452863.pdf
6. Методи діагностики психічного розвитку дітей / І. М. Гоян, А. А. Палій // За ред. А.А. Палія. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 652 с.
7. Татяничков А. О., Бедан В.Б. Психодіагностика: навчально-методичні рекомендації НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2021. – 59 с.
8. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Електронна книжка в е-журналі «Практика управління дошкільним закладом». 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-y-ukrayini> (дата звернення 03.03.2021).
9. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років. / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]; наук. ред. Г. В. Беленька; Київ ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ: Київ ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. 440 с.

Додаткові:

1. Арттерапія: Психолог дошкілля. 2017. № 9(98). С. 26.
2. Афанасенко Т. Психолого-педагогічне проектування взаємодії: як організувати і реалізувати. Палітра педагога. 2016. № 6. С. 7.
3. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-k-libide.html>
4. Розвиток особистості в різних умовах соціалізації: монографія / Заред.. О.Л. Калмикової, Г.О. Хомич. – К.: ВД Слово, 2016. – 472с.
5. Туркот Т. Агресивна поведінка: виявити, запобігти, допомогти. Дошкільне виховання. №12. 2016. С. 6-8. 40
6. Токарева Н. М. Основи педагогічної психології : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2013. 223 с. Режим доступу: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/handle/0564/1758>

7. Навчально-методична карта навчальної дисципліни «Психологія: педагогічна психологія»

Разом: 120 год., лекції – 24 год., семінар. – 8 год., практич. – 12 год, лаборатор. – 12 год., сам. робота – 41 год., МКР – 8 год., сем. контр. - 15 год.

Модулі	модуль I			модуль II			модуль III			модуль IV		
Назва модуля	Основи до педагогічної психології			Психологія розвитку особистості дошкільника в закладі дошкільної освіти			Психологічний зміст освітнього середовища ЗДО			Психологічний аспект особистісно-професійної підготовки вихователя ЗДО		
К-сть балів	76			87			87			98		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Теми лекцій	Педагогічна психологія як наука і навчальна дисципліна (1 бал)	Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у виховній роботі з дітьми дошкільного віку (1 бал)	Психологічні особливості та загальні закономірності процесів навчання та учіння дошкільника як складника	Психологічні особливості формування особистісної компетентності у дітей дошкільного віку освітньому середовищі ЗДО (1 бал)	Психологічні особливості формування ігрової компетентності у дітей дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО (1 бал)	Зрілість особистісних якостей та психічних процесів дітей дошкільного віку як показник їхньої готовності до навчання у початковій школі (1 ба)	Методи і методики психолого-педагогічних досліджень дітей в освітньому процесі ЗДО (1 бал)	Психологічні особливості співпраці ЗДО із сім'ями вихованців (1 бал)	Психологічні умови виховання дітей дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку (1 бал)	Психологічна характеристика особистості майбутнього фахівця з дошкільної освіти (1 бал)	Психологічна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти (1 бал)	Психологічні особливості взаємодії учасників освітнього процесу ЗДО (1 бал)
Теми семінарськ. занять	Принципи і методи дослідження у педагогічній психології (11 балів)			Психологічні прийоми розвитку психічних процесів у дітей (11 балів)			Психологічні особливості виховання кожному віковому періоді дошкільного			Індивідуальні стилі педагогічної діяльності (11 балів)		
Теми практичних занять	Основи теорії психічного розвитку людини (11 балів)			Психологічні особливості навчання дошкільників в ігровій формі. (11 балів)			Складові та критерії психологічної готовності дитини до школи. (11 балів)			Фактори ризику порушень поведінки у дошкільному віці (11 балів)		
Теми лаборатор. занять	Учіння як пізнавальна діяльність,			Психологічні особливості формування спеціальних дій вміння вчитись у дошкільників (11 балів)			Психологічні особливості профілактики та корекції поведінкових порушень дітей дошкільного віку (11 балів)			Проблеми виховання дітей у сім'ях «групи ризику» (11 балів)		
Самостійна робота	15 балів			15 балів			15 балів			15 балів		
Види контролю	МКР (25 балів)			МКР (25 балів)			МКР (25 балів)			МКР (25 балів)		
Підсум. контр.	Екзамен											

Разом: 348, К: /60 = 5,8